

't Seghen Waert

jaargang 35 aflevering 2

juni 2016

uitgave van het
Historisch Genootschap
Oud Soetermeer

Contact

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

www.oudsoetermeer.nl; info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

dhr. B.J. van Eken, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 54346224

dhr. J. de Ruiter, secretaris@oudsoetermeer.nl, tel. 06 21265975

dhr. P.A. Bekking, penningmeester@oudsoetermeer.nl, (079) 341 94 90

Werkgroepen en commissies

Activiteitencommissie: activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 351 70 47

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Collectie: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Filmwerkgroep: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummers

Contributie: NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Giften: NL 65 ABNA 06 13 09 83 66

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, J. de Kler, R. Tousain, T. Vermeulen;

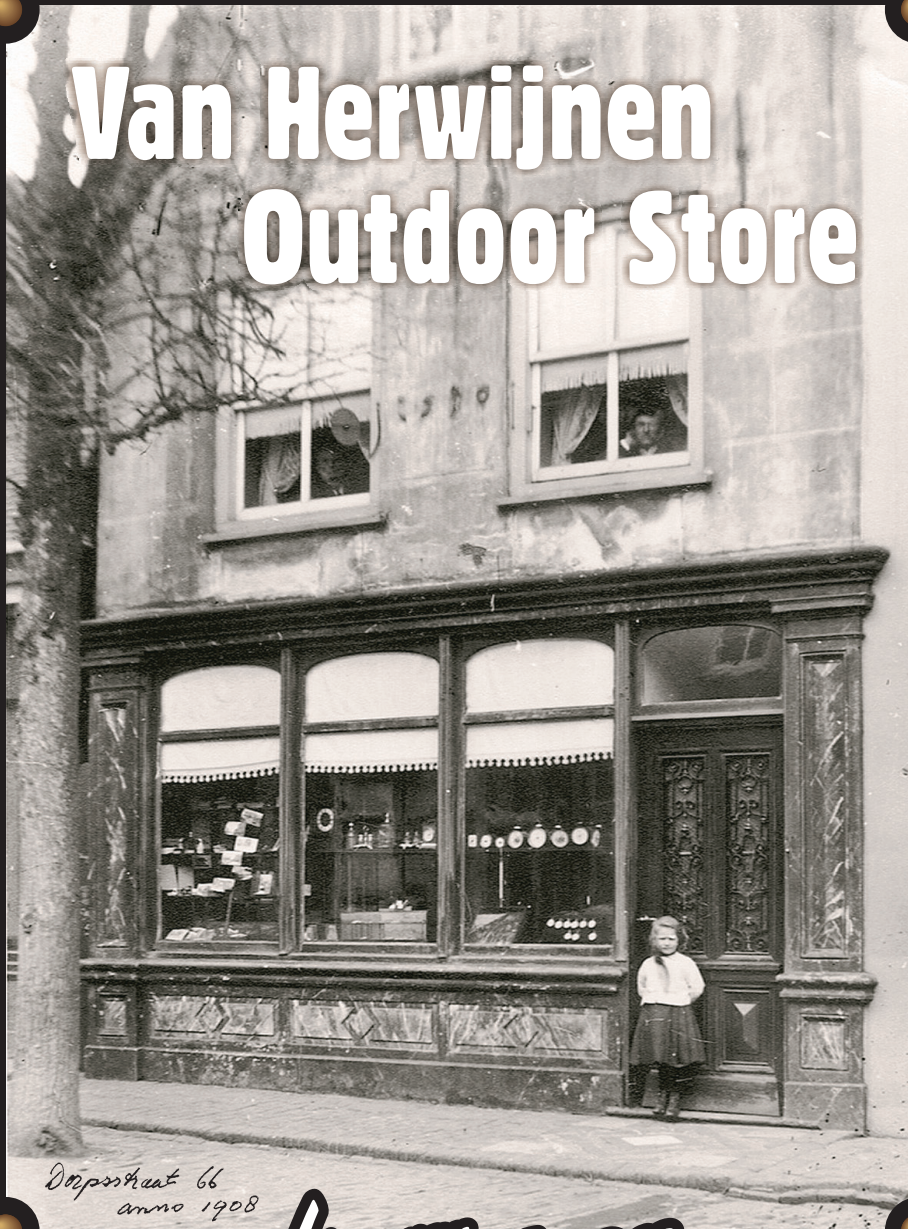
redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

Omslag: De Nicolaaskerk op een Ansichtkaart uit ca. 1920 (Uitg. G.P. Roos en Zn.)

Van Herwijnen Outdoor Store

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

vrijtijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten

van
Herwijnen

dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl

INHOUD

- Vier eeuwen Dorpsstraat 132** **2**
Piet Drapers
Na dertig jaar gaat het Historisch Genootschap verhuizen. 't Oude Huis in de Dorpsstraat op nummer 7 wordt verlaten. Het pand Dorpsstraat 132 is het nieuwe onderkomen.
't Oude Huis heeft een rijke historie, maar ook de nieuwe locatie heeft een lange Zoetermeerse geschiedenis: de eerste bewoners waren er al rond 1645.
- Keulse potten uit Zoetermeer-Zegwaard** **6**
Ron Tousain
Met meer dan zestig boterhandelaren is het vreemd dat er slechts vijf soorten Zoetermeerse Keulse potjes bekend zijn. Op zoek dus naar de ontbrekende!
- Het oliemannetje van Zoetermeer: Rien van Hoeven** **11**
Piet Drapers, Ton Vermeulen
Hoe de stagnerende verkoop van de eerste vrije sectorwoningen in Zoetermeer, de zogenaamde BOB woningen leidde tot de oprichting van een 'Communicatiecentrum' en nog veel meer over de roerige jaren van Zoetermeer in de opbouw leest u hier.
- Herinneringen uit de jaren rond 1945** **23**
Bert Slootweg
Dat 't Seghen Waert ook ver buiten onze grenzen wordt gelezen bewijst de reactie van Bert Slootweg vanuit Cyprus op het artikel over de A12 in de eerste aflevering. Zijn herinneringen uit de jaren rond 1945 zijn de moeite van het lezen waard.
- De geheimzinnige branden van 1931/1932** **27**
Gertjan Moers
Zeventien branden in een jaar tijd in en om Zoetermeer, dat kan geen toeval zijn. Gertjan maakt er een coldcase van, want hij zou toch wel willen weten wie de pyromanen waren. Er zijn twee verdachten opgepakt, maar daarmee zijn er slechts vijf branden opgelost.
- 100 jaar Nicolaaskerk op schrift** **38**
De Nicolaaskerk bestaat 100 jaar, lees meer over het jubileumboek.

Vier eeuwen Dorpsstraat 132

Piet Drapers

Na je vijfenzestigste nog een huis kopen mag toch bijzonder worden genoemd, maar voor het Historisch Genootschap Oud Soetermeer gaat dat gebeuren. Binnenkort worden de verhuisdozen in 't Oude Huis gepakt en wordt er verhuisd naar Dorpsstraat 132.

De vereniging werd opgericht in 1949, maar had geen eigen onderkomen. Daar was ook niet zo'n behoefte aan, want de eerste jaren bestonden de activiteiten met name uit het organiseren van lezingen en excursies. In 1977 kreeg men de beschikking over een pand aan de Julianalaan, waar tot dan toe het politiebureau in was gevestigd. In 1986 werd een groot deel van 't Oude Huis in de Dorpsstraat in gebruik genomen. Na dertig jaar wordt dit, van de gemeente gehuurde pand, verlaten om naar een andere plek in de Dorpsstraat te gaan. Ook dit pand, dat thans het nummer 132 draagt, heeft een geschiedenis.

Henk Windmeijer

Per 1 oktober 1832 werd het Kadaster in Nederland ingevoerd. Van het overgrote deel van de Zoetermeerse huizen is dus gemakkelijk vast te stellen wie in de loop der jaren de eigenaar was. Voor de panden die in de Dorpsstraat staan is het niet zo eenvoudig om vast te stellen wie de eigenaren waren door de jaren heen. Daarvoor moeten er veel oude archieven en registers worden geraadpleegd, zoals de rechterlijke archieven van Zoetermeer en Zegwaard en notariële archieven.

Henk Windmeijer, zeer gewaardeerd lid van het Historisch Genootschap, heeft veel energie gestoken in een onderzoek naar de eigenaren van panden in de Dorpsstraat. Gebruik makend van zijn werk kan ook de geschiedenis van het pand Dorpsstraat 132 in beeld worden gebracht.

Eerste eigenaar

Henk heeft het vermoeden dat Claes Jacobs Stolck tussen 1638 en 1644 de eerste eigenaar was, maar vanaf 1647 was Lenert Claess Evengroen voornamelijk de oudst bekende eigenaar van de grond en het huis. Zijn weduwe Maertge Jans verkocht dit huis op 22 februari 1653 aan de metselaar Claes Janse van Leeuwen. Het waren de eerste 150 jaren veelal timmerlieden en metselaars die eigenaren van het pand werden, maar daar niet altijd woonden. Zij hadden elders in de Dorpsstraat hun woonhuis en werkplaatsen en lieten hun arbeiders in het huis wonen. In sommige gevallen werd het pand verhuurd aan familieleden of andere niet-verwanten.

Bekende Zoetermeerder

In 1798 koopt de bouwman en watermolenaar van molen 3 in de Nieuwe Droog-gemaakte polder Dirk Blanken een bouwmanswoning in de Dorpsstraat (nu 130). Hij is ook kerkmeester van de Hervormde gemeente. Tussen 1801 en 1814 koopt hij de naastliggende panden, waaronder Dorpsstraat 132. Hij verhuurt dit huis herhaaldelijk aan verschillende huurders, waaronder de kantoorclerk Isaac Molenaar, de latere notaris van Zoetermeer en zijn vrouw Harmijntje Klomp. De notaris kocht een grafkelder op het kerkhof in de Dorpsstraat en de steen is de oudste grafsteen op een Zoetermeers kerkhof (zie 't Seghen Waert 01-2016). Zijn twee kinderen Cornelis Anthonie in 1816 en Antonie Nicolaas in 1819 zijn in dit huis geboren. Ook heeft hier de vroedvrouw Knira Rouville gewoond. Zij overleed in dit huis op 6 april 1822. Isaac Molenaar had inmiddels in Zoetermeer in 1820 zelf een huis gekocht.

Zeldzame afbeelding van Dorpsstraat 132, vlak voor de vestiging van Wasserij "De Witte Top", ca. 1965. Het was toen nog een woonhuis (Coll. Mieke Kaashoek)

Winkel

Op 4 november 1830 overlijdt Dirk Blanken. Hij was een echte huisjesmelker, maar zijn erfgenamen verkopen alle huizen van hem in de Dorpsstraat, de huidige nummers 120 tot en met 134. Op de openbare veiling van 2 maart 1831 wordt de nieuwe eigenaar van 'ons' pand Pieter Huurman (zie 't Seghen Waert 01-2015). Hij trad op 22-jarige leeftijd in het huwelijk met de 46-jarige weduwe Johanna Elisabeth Smeets. Zij was eerder gehuwd met Jan Huij die een winkel en enkele panden had aan Den Hoorn onder Zegwaard. Daarvoor was zij weduwe van Paulus Thijssen.

Uit de eerste twee huwelijken werden de kinderen Anna Catharina Thijssen en Lambertus Huij geboren. In 1820 trouwde Anna Catharina met de boerenknecht Hugo van der Wal. Zij woonden eerst in het ouderlijk huis aan Den Hoorn en na het overlijden van stief(schoon)vader Jan Huij werd Hugo ook winkelier. Zij woonden tussen 1831 en 1834 met hun winkelnering in het huis aan de Dorpsstraat 132. Naar alle waarschijnlijkheid is dit de eerste keer dat het pand ook als winkel dienst deed.

Als Elisabeth Smeets overlijdt, erft haar zoon Lambertus Huij het huis en hij gaat er na zijn huwelijk met Christina van der Boon in 1838 ook in wonen. Tot 1840, want dan verkoopt hij het aan zijn schoonvader Abraham van der Boon, die het tot 15 december 1865 in zijn bezit houdt. Dan verkoopt hij het aan de Rotterdamse zusters Gerritje en Maria Muilwijk. Hun zuster Margarita Muilwijk woonde al vanaf 1861 in het naburige pand 130. De zusters beginnen op 19 juli 1866 een winkel in de Dorpsstraat op nummer 132.

Tot 1887 blijft het huis in handen van de familieleden Muilwijk, maar er wonen ook anderen in, zoals de onderwijzeressen Adriaantje Koomans en Maria Nanning. Tegelijkertijd woont er dan ook een neef van Gerritje Muilwijk met zijn gezin en de onderwijzeressen moeten dus onderhuursters geweest zijn.

Op 25 januari 1887 wordt Johan Christiaan Moers de eigenaar. In het boek over de familie Moers 'Het Verleden Verteld' geschreven door Gertjan Moers staat dat hij uit Delft kwam, waar zijn vader zadelmaker was. Vanaf 1877 huurde hij een woonhuis en werkplaats in de buurt van de kruising Dorpsstraat/Molenweg (thans Eerste Stationsstraat). Na de aankoop van Dorpsstraat 132 gaat hij in het voorhuis zadels maken en tot 1900 ook wonen. Daarna verhuurt hij het onder andere aan Marinus van de Grient, een spoorwegbeambte, want inmiddels heeft het spoor ook zijn intrede gedaan.

De erven van Johan Christiaan Moers verkopen uiteindelijk het huis aan Petrus Johannes van Beek op 11 januari 1913 voor 2500 gulden. Van Beek betaalt dan al meer dan drie maal zo veel voor het huis als de gezusters Muilwijk die het in 1865 kochten voor 750 gulden.

Wassalon de Witte Top

Van Beek was schoenmaker en later fondsbeder. Hij overlijdt in 1947 en zijn graf is te vinden op de katholieke begraafplaats. Tijdens de Tweede Wereldoorlog en vijf jaar voor zijn dood verkocht hij het pand aan Cornelia Engelina van Gool. Zij was sinds 1939 de weduwe van Leonardus Hermanus Marie Nelissen, die koopman in bijoutherieën was. In 1958 wordt Cornelis Koot de eigenaar. In de documenten staat vermeld dat hij als beroep caféhouder is, maar Henk Windmeijer weet te melden dat hij bij zijn huwelijk op 17 mei 1934 melkslijter was. In 1964 gaan Maarten de Rooij, Gerrit de Rooij en Geerlof Kaashoek naar de notaris. Zij zijn de vennoten in de firma 'de Witte Top'. Afgaande op het vooraanzicht van het pand was het toen een woonhuis. Architect Dick Huurman maakte de tekeningen voor uitbreiding van het pand en om het te voorzien van een moderne winkelentree. De firmanten waren allen zuivelhandelaar, maar zij zagen kennelijk wel brood in een wasserij in Zoetermeer dat binnen enkele jaren vele inwoners er bij zou krijgen. Burgemeester Tuyll van Serooskerken vond het in ieder geval belangrijk genoeg om de openingshandeling te verrichten. De naam voor de wasserij 'de Witte Top' verwees naar het topgeveltje van het pand. In maart 1970 wordt de vennootschap opgeheven en wordt Geerlof Kaashoek de enige eigenaar van de wasserij, waaraan ook de stomerij functie werd toegevoegd. Daarvoor werd het pand met een houtbouw aan de achterzijde uitgebreid. De wasserij werd opgeheven, maar de familie Kaashoek bleef tot op heden eigenaar van het pand. In 1984 werd het verhuurd aan de Schoenkaper die er enige tijd geleden uit vertrok.

Binnenkort gaan de vertegenwoordigers van het Historisch Genootschap naar de notaris om het pand van de familie Kaashoek over te nemen.

Burgemeester H.G.I. baron van Tuyll van Serooskerken opent de wasserij. Naast hem:
M. de Rooy,
G. Kaashoek
en G.de Rooy
(Coll. Mieke Kaashoek)

Keulse potten uit Zoetermeer-Zegwaard

Ron Tousain

U kent ze misschien nog wel: de grijs gebakken aarden potten met blauwe versiering en meestal twee oren. In menig keuken stond hij op het aanrecht met een houten lepel en zout erin. Ver voor de oorlog stonden grote Keulse potten in de kelder, gevuld met ingemaakte groenten zoals bonen en witte kool. Er bestonden ook lage potten met twee oren. Deze potten dienden voor het bewaren van boter of margarine. Keulse potten zijn gemaakt in het Duitse Westerwald en danken hun benaming aan het transport via Keulen over de Rijn naar ons land.

Boterboeren

De vestiging van de winkel en bijbehorend pakhuis van Bernardus Brinkers in 1888 zorgde voor veel werkgelegenheid in Zoetermeer. Brinkers verhandelde niet alleen boter maar ook margarine, dat als halffabricaat in vaten aan hem werd geleverd. Bij Brinkers onderging het een behandeling door het te mengen met echte boter en het toevoegen van zout en kleurstoffen waarna het in Keulse potten werd verkocht. Naast leverantie aan winkels leverde hij ook aan particulieren. Het venten van boter en margarine bleek ondanks de crisis toch nog een aardig bestaan op te leveren en Zoetermeerdere die ook voor hem wilden gaan venten konden bij Brinkers gemakkelijk een lening krijgen voor een transportmiddel. Het zwaan-kleef-aan effect was groot en vele arbeiders waagden de gok. Met de hulp van Brinkers en de gunstige ligging van Zoetermeer tussen de drie steden Rotterdam, Den Haag en Leiden vonden de meeste boterhandelaren voldoende klandizie. In de hoogtijdagen van de boterhandel, de jaren (19)30, waren er maar liefst zestig Zoetermeerse boterhandelaren actief. Nu was de benaming “boterhandelaar” niet beschermd en kon iedereen zich boterhandelaar noemen die een paar pakjes boter verkocht. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat we er maar enkele in de telefoonboeken terugvinden en er

slechts vijf verschillende Keulse boterpotjes met Zoetermeerse firmamen bekend zijn. Blijkbaar was het voor weinig handelaren lonend om deze vorm van promotie te organiseren.

Een overzicht van de tot nu toe bekende potten van Zoetermeerse firma's (foto auteur)

Potten van bekende handelaren

Van alle handelaren was de familie Van der Spek misschien wel de meest actieve. Zo startte Arie van der Spek in 1893 zijn groothandel in boter en margarine, in navolging van zijn broer Cornelis die een jaar eerder was gestart. Een zoon van Arie begon voor zichzelf en twee neven begonnen vlak voor de Tweede Wereldoorlog de firma Gebr. van der Spek. In de jaren (19)50 waren deze gebroeders zeer actief in het promoten van hun producten en deden dit onder andere met het uitdelen van speldjes, sleutelhangers en Keulse potjes. Hun naam en telefoonnummer 49 staan onder op de bodem van de potjes vermeld. Ook lieten zij potjes maken met hun andere merk: Zoetermeer's Roem.

De Gebr. Van der Spek en Zoetermeer's Roem (foto auteur)

Arie van der Spek vond deze wijze van adverteren te omslachtig maar liet toch in diezelfde tijd een aantal Keulse potten maken met zijn firmanaam er op, waarschijnlijk ter gelegenheid van zijn 60 of 65-jarig jubileum. In deze moderne potten is zijn naam niet meer ingestempeld of ingekrast, maar met een soort plakplaatje op de pot gelegd voordat hij de oven in ging om te worden gebakken en geglaazuurd.

De eerder genoemde Cornelis pakte de zaken meteen grootschalig aan. Al een jaar na de oprichting van de ZH Roomboterinrichting te Zegwaart had hij filialen in Rotterdam en sinds 1895 in Amsterdam. Zijn intenties waren echter net zo zuiver als de boter die hij verkocht en vele malen is hij beboet voor het leveren van surrogaat of margarine in plaats van natuurboter. In 1897 volgde daarom zijn faillissement maar zijn onzuivere zaakjes gingen gewoon door tot-

dat de curator in 1902 beslag legde op zijn boedel. Cornelis heeft als “voornaam” boterhandelaar zijn eigen Keulse potjes laten maken die te dateren zijn tussen 1892 en 1897. De pottenbakker heeft speciaal hiervoor een stempel laten maken met de firmanaam van Cornelis. Dit duidt erop dat er nog veel meer van deze potjes moeten zijn gemaakt.

Potjes voor hergebruik

Zoals gezegd waren de Zoetermeerse boterhandelaren geen fabrikanten maar leveranciers. Zij haalden hun boter en margarine bij de vele zuivelfabrieken zoals Aurore te Rotterdam, Delfland te Amsterdam of De Sierkan in Den Haag. De aanlevering geschiedde per schip in vaten, tonnen of blikken en bij de handelaar werd het omgepakt in kleinere hoeveelheden. Grote Keulse potten van zo'n vier liter stonden op menige toonbank van winkelier of handelaar en gevuld met boter woog deze wel acht kilo. Op potten met echte boter hoefde niets vermeld te worden, een enkeling droeg de naam van de winkelier. Wanneer er geen echte roomboter in zat maar margarine of surrogaat, dan moest dat op de pot worden vermeld. In de boter stempelde men voor de sier een koe en in de margarine een bloem. De klant kon van hieruit haar eigen potje laten vullen. Daar was een speciaal hulpmiddel voor: een cilinder met een uitschuifbare bodem die in de boter werd gedrukt en vervolgens in het potje geleege. Ook was het gebruikelijk om boter met pot en al te kopen. Eenmaal geleege bracht men de schoongemaakte pot weer terug en kocht men een andere gevulde pot. In de praktijk bleken de meeste potjes niet echt schoon gemaakt en moest de handelaar de geretourneerde potjes zelf opnieuw wassen. Een van de boterhandelaren met een eigen ompakkerij was Arie den Hoed in de Vlamingstraat. Van hem zijn ook Keulse potjes met ingestempelde firmanaam overgeleverd uit de periode 1890 - 1930.

Een potje met onbekend doel

Nog een bedrijf in Zoetermeer heeft Keulse potten nagelaten: de firma Nutricia. Dit bedrijf, ontstaan in 1884, voert haar naam sinds 1896. De potten van Nutricia hebben geen oren en zijn geheel grijs. De naam Nutricia is ingestempeld en voorzichtig van blauw glazuur voorzien, hetgeen de pot dateert tussen 1896 en 1920. Nutricia was geen boterhandelaar maar begon al vroeg met het fabriceren

van babymelkpoeder. Of de potjes daarvoor bestemd waren is niet bekend.

In totaal kennen we zo'n 161 verschillende Zoetermeerse boterhandelaren die sinds de laatste decennia van de negentiende eeuw tot ongeveer 1960 werkzaam waren. Daarvan zijn slechts vier verschillende Keulse potjes bekend maar dat moeten er zeker meer zijn geweest. Grote handelaren als Brinkers, Noordam, Groenheijde, Van der Meer en vele anderen zullen toch wel hun eigen potjes hebben laten maken?

Mocht u nog een pot met een Zoetermeerse

firmanaam erop kennen, laat het dan weten aan de auteur, Ron Tousain, 079 316 56 54 of ron2ron@live.nl.

Bronnen:

Grootveld, R. en B. Koopmans (red.), Gebundeld Verleden, Jubileumboek Historisch Genootschap Oud Soetermeer 1949 – 1989

Met dank aan dhr. N. Den Hoed en dhr. L.P. van der Tang

Op deze foto bij C. van der Spek zien we rechtsonder iemand keulse potjes wassen.

Van Veen
Schoenen

Dorpsstraat 83 - 2712 AE Zoetermeer - Telefoon (079) 316 31 65
www.vanveenschoenen.nl - vanveenschoenen@gmail.com

*Bij **FOTO LINTHOUT** gaan uw herinneringen niet verloren!*

- * voor het opnieuw afdrukken en retoucheren van foto's
- * super 8 films en videobanden overzetten naar DVD
- * dia's en negatieven afdrukken of digitaliseren

FOTO LINTHOUT
al 63 jaar dé vakfotograaf!

Dorpsstraat 68   www.fotolinhout.nl
 Zoetermeer   info@fotolinhout.nl
 (079) 316 3084

Het oliemannetje van Zoetermeer: Rien van Hoeven

Piet Drapers, Ton Vermeulen

Enige tijd terug schreef Rien van Hoeven in een mailtje: ‘wellicht zou ik iets interessants kunnen melden voor een artikeltje in 't Seghen Waert. Ik mocht aan de wieg staan van de eerste vrije sector bouw van Zoetermeer: de 288 zogenaamde BOB-woningen in de Driemanspolder’ (BOB staat voor de N.V. Bureau Ontwikkeling Bouwprojecten).

De eer voor de start van de bouw van Groot Zoetermeer was voor minister Bogaers, die op 22 maart 1966 een eerste paal sloeg in de Palensteinse polder. De BOB woningen zijn een goede tweede, want burgemeester Van Tuyll van Serooskerken trok aan de touwtjes van de heistelling op 21 april 1966 in de Driemanspolder als start voor de BOB woningen. De eerste sleutel aan een eigenaar van een BOB woning werd eerder uitgereikt dan de eerste sleutel in Palenstein aan de bewoners van een huis in de De la Gardestraat. We doken in de recente Zoetermeerse geschiedenis van de Driemanspolder. We spraken onder meer met Rien over de BOB, over hemzelf, we informeerden bij anderen en bekeken wat stukken in het gemeentearchief.

Interieur van een model B.O.B.-woning, 1968

Rien van Hoeven

Hij werd in 1940 geboren te Waddinxveen, waar zijn vader hoofd van een school was. ‘Ik kom uit een familie van leerkrachten en geleerde mensen, oorspronkelijk uit Delft. Mijn ouders wilden dat ik ging leren, maar mijn vader liet dat toch aan mij over. Na de MULO in Zoetermeer en even de HBS in Den Haag, was de vraag: “wat ga je doen?”. Ik zei: “alles behalve doorstuderen, want mijn hele geleerde familie rijdt nog op de fiets en de bakker op de hoek rijdt met een auto”. Ik ben naar het Arbeidsbureau in Den Haag gegaan en vertelde dat ik iets internationaals wilde. De meneer van het bureau had wel iets: de Borneo-Sumatra Handels Maatschappij. Daar kreeg ik een soort mentor en die zei: “hier is alles Engels, dus je moet Engels leren. Begin maar met Engels tolk/vertaler”. Daar deed ik mijn stinkende best voor en had binnen een jaar een diploma. Op dat moment werden de bedrijven in Nederlands-Indië genationaliseerd. Ik raakte mijn baan kwijt, maar had wel opgestoken wat handel was’.

Brinkers

Rien gaat daarna werken bij Domburg Vlees in Bodegraven. Dat bedrijf leverde vlees aan het Amerikaanse leger en men kon wel iemand gebruiken die Engels sprak. Met Domburg ging hij mee naar Ierland en Schotland om vee te kopen en heeft hij veel opgestoken over wat handelen is: ‘In een café op de kade waar de boten lagen die het vee mee moesten nemen werd onderhandeld met de verkopers. Tijdens zo’n gesprek geeft Domburg mij een por terwijl ik zit te vertalen en zegt: “je vertaalt mij verkeerd, je moet mijn mimiek overnemen, want ik moet zien aan mijn tegenpartij hoe ze reageren op een prijs”. De inkoopprijs moest namelijk zo laag mogelijk zijn, want door de inschrijving was de verkoopprijs aan het Amerikaanse leger al bepaald.

Ik vroeg Domburg of ik niet op de loonlijst kwam, maar bruto uitbetaald kon worden. Dat had een accountant mij aangeraden omdat ik niet iemand was om voor een ander te werken. Aan het einde van de maand geeft Domburg mij het dubbele geld van wat we overeen gekomen waren. Ik bracht dat netjes bij de heer Kaashoek van de Boerenleenbank in Benthuisen. Die bankier keek op dat er zulke bedragen binnen kwamen van zo’n knulletje. Hij vroeg of ik achter het ruitje wilde komen in zijn kantoortje en zei: “je brengt hier elke keer dat geld, maar dat wordt toch wel eerlijk verdiend? Want we hebben dat binnen het bestuur eens besproken en dat moet ik je dan toch vragen”. Ik antwoordde “zou u dat bedrag eens bij elkaar willen zetten, met rente, in contanten en dan kom ik het zo ophalen”. Er was in Zoetermeer op de Stationsstraat net een Algemene Bank Nederland gevestigd. Zij vonden mijn verhaal prachtig en daar heb ik een rekening geopend. Ik kon de andere dag gelijk in een bus mee met de beste klanten van de bank naar Beursplein 5 in Amsterdam. Daar maakte ik rond

De keuken van een model B.O.B. woning, 1968

1959 als jong knulletje kennis met de fine fleur van Zoetermeer, zoals de Brinkersfamilie. Daar moet ik het eerste contact met Brinkers hebben gehad, het waren makkelijke praters’.

CHOPA verkopen

Rien gaat werken bij het bedrijf Betere Zuivel Zoetermeer (BZZ) van de familie Brinkers aan de Vlamingstraat 51. Daar werd chocoladeboter gemaakt, de CHOPA. Over zijn tijd als verkoper bij Brinkers zegt hij: ‘Van oudsher mensen met geld, met grond, vooral in de Driemanspolder. In die tijd kwam je ondernemers tegen die handel dreven met handen en voeten zonder de talen te kennen. Ik heette een talenwonder te zijn, hoewel ik dat helemaal niet was, maar had wel de lef om er van te maken wat ik kon. Dus ik ging mee met Brinkers voor export naar Frankrijk, Duitsland. Ik kreeg een nieuwe Volkswagen en dan ging ik Duitsland bereizen van Kiel tot de Bodensee, in mijn uppie om de zaak te animeren. Bij de grote afmakingen voor het contract ging Huug Brinkers mee.

Je verkoopt niet zomaar chocoladeboter, margarine met cacao erdoor en suiker verpakt in zilverkleurige wikkels. Ik kreeg een lijst van de Algemeine Molkerei Grosshändler, groothandelaren die in Duitsland aan winkels zuivel leverden. Weken bleef ik weg om ze af te rijden en kennis te laten maken met het product. De margarine kwam van Van den Bergh en Jurgens, niet van de grote Brinkers. Nog een anekdote: Op een morgen om 6 uur krijg ik een telefoontje uit Duitsland dat ik om 11 uur hartelijk welkom was ten noorden van Frankfurt. Eerst Huug Brinkers uit zijn bed gebeld en verteld dat ik pakjes met een Duitse wikkel nodig had: Brotaufstrich aus Holland. Vervolgens een vliegtuig gevonden naar Athene dat een tussenlanding maakte in Frankfurt. Ik kwam er aan en zag iemand op het spreekgestoelte staan terwijl een groot deel van de zaal pitte. Ik gaf toen een paar pakjes aan een kok die daar rondliep en die heeft toen de chocoboter op Kecks gedaan en liep met mij naar binnen. Ik begon toen niet te spreken over die boter maar over de belevenissen van die dag, maakte er een show van. Ik ging naar huis met een order van 20 ton en dat was heel wat rond 1963’.

Mr. Hugo van Alphen

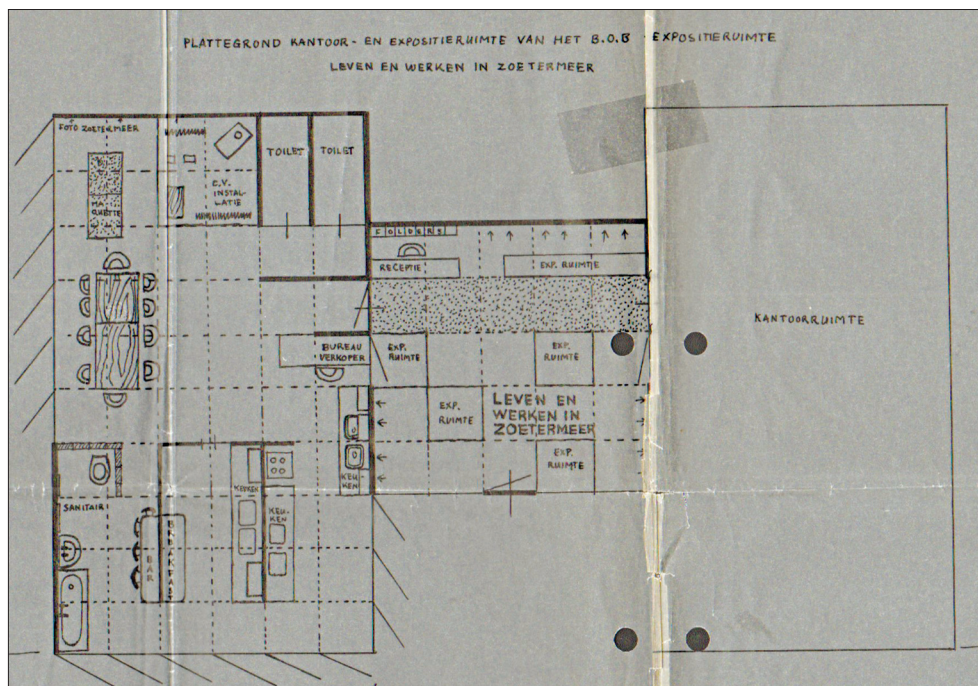
Nadat in 1962 Zoetermeer werd aangewezen als “groeistad”, werden er plannen gemaakt voor het bouwen van de huizen. Daarvoor was grond nodig. Over het verwerven van die grond heeft Rien de volgende herinnering: ‘In 1965 krijg ik een telefoontje van mr. Hugo van Alphen. Hij was zo’n beetje de enige advocaat van Zoetermeer en was getrouwd met Lies, een dochter van Brinkers. Zij woonden schuin tegenover de watertoren. Hij zei mij dat er een ministeriële beschikking was dat Zoetermeer een stad moest worden en hij wilde een vergadering beleggen met de eigenaren van de grond in de Driemanspolder. “Want die boeren krijgen ongeveer 4 gulden de meter van de gemeente en daar moet meer uit te halen zijn”. Daar zat ook de Brinkersfamilie bij en die was altijd wat dwars. Als het dan verkocht moest worden, dan maar voor een goede prijs. Er waren verschillende soorten eigenaren, boeren maar ook mensen die grond hadden verpacht. De pachters hadden ook weer belangen, er was gewoonterecht. In De Meerbloem kwam een vergadering van al die eigenaren en ik zat erbij en hoopte daarin een rolletje te kunnen spelen. Er was toen iemand nodig om de grond te kopen. Van Alphen kwam toen met de BOB, Bureau Ontwikkeling Bouwprojecten. Daar zat toen in de Fries-Groningse Hypotheekbank, de hoofdfinancier, de heer Balkema, de aannemer de Nederlandse Bouw Maatschappij uit Zaandam en architect Van den Broek en Bakema maakte een plan voor 288 BOB-woningen. De eigenaren verkochten hun land aan de BOB en dat was tegen het zere been van gemeentesecretaris mr. Groenestein’.

Grondaankopen

In de stukken die over de grondaankopen in het gemeentearchief zijn te vinden, komt de naam van mr. Van Alphen niet voor. Wel op een later moment wanneer er gesproken wordt over de BOB woningen.

In het verslag van een besloten vergadering van de gemeenteraad van 14 april 1964 staat te lezen dat er een belangencommissie van grondeigenaren is en dat op een vergadering van deze commissie zich ir. J.M. Riemens uit Naaldwijk meldt. Hij biedt namens “een grote onbekende” 4 gulden per m². De burgemeester stelt vast dat de grote onbekende de beleggingsmaatschappij Nillmij is en gaat daar het gesprek mee aan om te voorkomen dat de grond aan deze maatschappij zou worden verkocht. Daarna overlegt hij met de belangencommissie en spreekt af dat er een prijs van 4 gulden zal worden betaald door de gemeente als enige koper. In de gemeenteraad krijgt de burgemeester lof voor zijn optreden, “hoewel de prijs van 4 gulden wel hoog is”. De eerste grondaankopen werden gedaan tegen ongeveer 2 gulden per m².

Het expositiecentrum, het noodgebouw van waaruit CCZ zijn activiteiten ontplooiden in de Driemanspolder (Coll. M. van Hoeven)

De commissie

De onduidelijkheid rond de verkoop van de grond kon worden opgehelderd door Henk Koetsier en Jaap Glijnis. Beiden woonden rond 1960 op een boerderij in de Driemanspolder. Henk Koetsier: 'Er was een commissie van vier personen. Mijn vader zat er in namens de CBTB (Christelijke Bond van Boer en Tuinders), Krijn Janse namens de Hollandse Maatschappij van Landbouw, Henk Jansen, tuinder aan de Leidsewallen en ook de rentmeester van de familie Osy zat er in. De familie had nogal wat grond in Zoetermeer. Burgemeester van Tuyll wilde voorkomen dat de grond werd verkocht aan de Nillmij. Hij zei: "Dan heet Zoetermeer straks Nillmijstad". Hij is met de commissie overeengekomen dat er vier gulden de meter zou worden betaald, niet alleen voor de Driemanspolder, maar ook voor andere grondaankopen. Nu waren er al grondeigenaren die eerder verkocht hadden voor ongeveer twee gulden, onder andere Scheer, Arie de Groot en jonkheer De Ranitz. Hij had voor f 2,10 verkocht, maar een clauseule in het verkoopcontract opgenomen dat als er later meer betaald zou worden hij een nabetaling zou krijgen. Voor zijn 90 hectare kreeg hij dus nog bijna twee miljoen nabetaald. Glijnis was pachter van De Ranitz'.

Van Hoeven toont geïnteresseerden een brochure bij een rondvlucht, jaren (19)60
(Coll. M. van Hoeven)

Henk Koetsier en Jaap Glijnis kennen ook nog wat anekdotes over de verkoop. Zo werd op de vergadering met de grondeigenaren en de commissie waarin werd medegedeeld dat er voortaan vier gulden betaald zou worden, afgesproken dat de commissieleden van iedere verkochte vierkante meter een cent zouden krijgen. De commissieleden hebben dit geld aan een goed doel gegeven. Henk meent te weten dat het als ontwikkelingshulp naar Griekenland is gegaan. De Ranitz was niet op die vergadering en hij vond kennelijk een cent per meter te veel, want hij deed duizend gulden in een envelop en bezorgde dat bij de commissie. Deze stuurde dit per kerende post terug met de mededeling "dat geen fooien werden geaccepteerd". Jaap Glijnis weet nog dat ingenieur Riemens later bij iedere grondaankoop door de gemeente aanwezig was: 'Hij zal wel miljonair geworden zijn, want van iedere aankoop kreeg hij één procent. Tijdens die bijeenkomsten viel hij zo af en toe wel in slaap'.

De BOB woningen

Uit het gemeentearchief blijkt dat de gemeente aan de NV Bureau Ontwikkeling Bouwprojecten grond verkocht voor f 7.025.500.-, ten behoeve van 1000 woningen waaronder 288 eengezinshuizen. Daarvoor moest f 8.500.- per woning voor de grond worden berekend bij verkoop.

1. wilma prince, de gastvrouw van c.c.z. bevordert de goede betrekkingen tussen de relaties van c.c.z. onderling en direkt met alle inwoners van zoetermeer en wijde omgeving.

2. m. c. van hooven, de man van het c.c.z.-idee. sinds de oprichting in 1966 de stuwende motor achter de schermen.

3. dori mallepaard werkt sinds 1961 als reclame-ontwerper. het werk bij c.c.z. is voor haar een uitdaging.

4. de receptie van het c.c.z. is gevestigd in het pand delfse wallen / hoek dorpsstraat, de kern van de stad van de toekomst.

5. drukkerij „grafica“ in pijnacker is niet meer los te denken van c.c.z. vakmanschap is ook bij „grafica“ meesterschap.

de luchtfoto op de voorpagina werd gemaakt door een der bekendste luchtfotografen van nederland, de heer dick lemcke @ rotterdam.

Promotiefolder van
het Communicatie
Centrum
Zoetermeer, 1968

Over de bouw van de woningen vonden gesprekken plaats tussen de gemeente en de BOB. In een verslag van een bijeenkomst van gemeenteambtenaren en de BOB, waaronder haar directeur Rademaker, op 21 september 1965 staat: ‘van de zijde van de gemeente wordt de vraag gesteld welke rol mr. Van Alphen speelt bij dit alles. Is hij gemachtigd om voor de BOB afspraken te maken?. De heer Rademaker antwoordt dat Van Alphen een belangrijk figuur qua tijd is. Het door hem aanvankelijk genoemde moment waarop de zaak “rond” moest zijn is reeds voorbij. Hij moet blijven meespelen’.

Communicatie Centrum Zoetermeer (CCZ)

Uit de stukken in het gemeentearchief is niet vast te stellen wat de woorden van de directeur van de BOB over Van Alphen betekenden. Rien van Hoeven kan ook niet vertellen wat de betekenis was, maar hij heeft wel met Van Alphen voor de BOB samengewerkt: ‘Samen met Van Alphen heb ik een plan ontwikkeld om die huizen verkocht te krijgen. De aanleg van de wegen liep achter, het was overal een grote kleibende. Hopman was de hoofdmakelaar en die kreeg ze niet verkocht, ze waren wat duurder –wethouder Oskam sprak er schande van: “prijzen van wel fl. 75.000”. Toen is er een vergadering belegd en toen hebben we op 6 mei 1966 opgericht het CCZ, het Communicatie Centrum Zoetermeer. Er stonden directieketen van de NBM in de Driemanspolder en daar is speciaal een gebouwtje neergezet, prefab. Daar zat een juffrouw in die de mensen ontving en rondleidde en dat werd betaald door Zoetermeerse bedrijven die zich in dat gebouw mochten presenteren aan die nieuwe bewoners.

Eerst was ik gaan praten bij de burgemeester, Van Tuijll van Serooskerke. En die zegt: “ik ga niemand uitnodigen om in Zoetermeer te gaan wonen. Want als het ze tegenvalt dan heb ik het gedaan”. Er was ook helemaal geen afdeling voorlichting. Daarom moesten wij die huizen zien te verkopen’.

Rien van Hoeven werd directeur van het CCZ, maar hij deed nog meer als het over communicatie gaat. In zijn tijd bij Domburg was hij al correspondent van de Telegraaf en voordat hij de CCZ oprichtte verdiende hij zijn brood in de journalistiek en met vertalingen. Hij deed de hoofdredactie van het Streekblad en schreef er ook artikelen voor.

Activiteiten CCZ

CCZ was dus in principe opgericht om de BOB woningen te verkopen, maar Rien trok het wat breder. Hij wist bijna veertig bedrijven die een relatie hadden met Zoetermeer te interesseren voor een expositie in het gebouwtje dat bij de directieketen van de aannemer NBM stond. In een brief van 7 oktober 1966 laat hij weten dat vanaf 12 oktober de expositie “Werken en leven in Zoeter-

meer” bezocht kan worden in het expositiegebouw in de Driemanspolder. Het CCZ ging ook rondvluchten organiseren. Rien vertelt daarover: ‘Om wat meer reuring te maken hebben we toen ook rondvluchten gedaan, samen met Koos Barbier. Die kwam vertellen dat hij een brevet had gehaald om commercieel te mogen vliegen. Hij kon drie passagiers meenemen in zijn vliegtuig. Een keer met hem rondgevlogen en een paar foto’s gemaakt van Zoetermeer. Toen kwam ik te zitten in het kleine barretje van vliegveld Zestienhoven en daar was meneer Schrijner aanwezig. Die was eigenaar van de Nationale Luchtvaartschool. Die had één probleem: zondags werd er les gevlogen, maar de andere dagen stonden die 20 vliegtuigjes daar niks te doen. Toen heb ik daar ideeën voor ontwikkeld en dat is een leuk succes geworden. Via acties in diverse dagbladen konden mensen dan vliegen boven hun woonplaats. De revenuen vloeiden allemaal in de kas van de CCZ’.

Dat vliegen ging niet altijd van een leien dakje. ‘De Samizo (Samenwerkende Middenstanders Zoetermeer) wilde graag vliegen boven Zoetermeer en toen hadden ze foldertjes gedrukt met nummers erop. Op bepaalde nummers kon je een gratis vlucht krijgen. Op zekere dag neem ik die pakken folders mee in het vliegtuig. Boven Zoetermeer toen het raampje open gezet en die pakken folders uitgezet. Toen vlogen we boven Meerzicht en het toestel begon te trillen. Koos zei dat het hoogteroer niet meer werkte. Ik mijn riem los gemaakt en achterom

De B.O.B.-woningen in de jonge wijk Driemanspolder, ca. 1968 (Foto M. van Hoeven)

gekeken: er zat zo'n pak papier geplakt in het scharnier van het hoogteroer, een grote plak papier door de luchtdruk en het miezerweer. We kregen de directeur van de luchthaven de heer Zuidema op de intercom en moesten eerst leegvliegen. Ik dacht dat ik dood ging, zeker als telkens het tutertje ging, het teken dat je neerstortte. We moesten zo mogelijk boven onbewoond gebied vliegen, Koos moest enigszins sturen met zijn voeten en vol gas geven en dan zou je een bocht kunnen maken. Zo raakten we een deel van dat papier kwijt. Na de landing moesten we de landingsbaan met prikkers schoonmaken.'

Koos Barbier had een varkensmesterij en daartegenover woonde Van Alphen waar Van Hoeven wel eens vertoefde. 'Dan kwam Barbier naar binnen rennen, want er was bijvoorbeeld een brand bij Sikkens en dan vlogen we daar naar toe en maakten luchtfoto's. Dan kwam het fotobeeld op het journaal en dan stuurde de CCZ een rekening'.

Oliemannetje

'Ik was het hoofd van de CCZ. Eigenlijk was het een luchtballon, geen firma, geen stichting, het was gewoon een naam, gerund als een soort ideële instelling. Ik heb er nooit gezeten, wel mensen rondgeleid. Ik had er geen bureau, werkte van huis uit in Benthuizen. De sponsoring ging via bedrijven. Na de verkoop van de BOB woningen hebben we nog een poosje doorgedraaid, maar geen nieuwe verkoop gedaan. Doorgesukkeld tot 1975. Mijn persoon was niet meer dan een piepklein radertje in het geheel, een soort oliemannetje. Je ziet wel telkens de naam CCZ terug komen in die jaren. Dat kwam omdat je je overal

mee bemoeide: met de BOB-woningen, met schrijven, constant herhalen. 'Verkopen is verkopen zonder te verkopen', besluit Rien van Hoeven. 'Je moet een gevoel verkopen, dat het goed is als je je vestigt in Zoetermeer'.

Rien van Hoeven, het oliemannetje van Zoetermeer (Foto Ton Vermeulen)

HENNEKEN BV

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

 **ERKENDE
VERHUIZERS**

Overtuig uw relaties met professioneel beeld: zakelijk portret, werkproces, natuur, producten en vastgoed. Eigen luchtfotografie-vergunning.

energie in beeld
ardito

Meer weten? Kijk op www.ardito.nl
Ardito Fotografie - 079-3436003
info@ardito.nl

Miereakker 20
Reeuwijk
0182-300797
Dorpsstraat 103
Zoetermeer
079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
diverse specialiteiten

Herinneringen uit de jaren rond 1945

Bert Slootweg

Het vermelden waard is dat tegen het einde van de oorlog de Duitsers een zware betonnen bunker bouwden aan de voet van de afrit bij Nutricia met de geschutskoepel op dusdanige hoogte dat over het viaduct kon worden geschoten. De verdwaalde bom op Nutricia had waarschijnlijk tot doel die bunker te raken of zelfs het viaduct te beschadigen om doortocht of aftocht van militaire voertuigen te bemoeilijken. Onze overbuurman (Molenstraat 126) die bij Nutricia in de machinekamer dienst had, werd licht gewond.

Brandstof voor het noodkacheltje

De laatste maanden van de oorlogswinter ging ik als kind van 6 jaar op het rangeerterrein van de treinen steenkooltjes zoeken langs de rails van de rangeerterrein waarop steenkool voor Nutricia werd aangevoerd. Brokken kool of cokes die op de grond waren gevallen, waren voor mij buit om in het 'duveltje', een klein kacheltje waarin je alles kon stoken en de enige warmtebron in huis was, te verbranden met wat stukjes hout.

Dat hout had ik gehaald bij boer Kneppers, over het spoor bij de Rokkeveen, waar enkele oude vermolmde wilgen mochten worden omgehakt. Eigenlijk werden ze omgeduwd want ze waren afgerot.

Je moest dan achterin de Molenstraat naar rechts langs de Nutriciahoeve van Westerman, de Rijksweg oversteken, onder het prikkeldraad door, de spoorlijn over om bij Kneppers te komen. De aanleg van de Rijksweg had de Rokkeveenseweg doorgeknipt in een deel voor- en een deel over het spoor. Dat er vanaf december 1944 regelmatig werd gebombardeerd maakte niet uit. Als je een vliegtuig hoorde dook je in de slootkant.

Militaire colonnes

In de weken na 5 Mei werd de Rijksweg (voor ons Nieuwe weg) gebruikt door de geallieerden om troepen en materiaal vanuit het oosten (Utrecht) naar het Westen te krijgen. Wij lagen dan als kinderen langs de weg te wachten op de militaire colonnes en kregen dan biscuits en soms een stuk chocolade toegeworpen. Aan de wagens konden we zien of het Engelsen of Canadezen waren. De Engelsen reden met Fordsons en Bedfords, de Canadezen met Chevrolets en Fords.

De maanden na de oorlog werden die legertrucks opgekocht door bedrijven,

zoals door C. & A.J. Noordam om hun wagenpark weer op de been te krijgen. De open cabines van de Ford met frontbesturing werden dan vervangen door een echte dichte cabine die werden gebouwd bij carrosseriebedrijf De Graaf in Zevenhuizen, maar ook bij De Haan in de Katwijksebuurt.

Voor Noordam werd bij garage Franx door bedrijfsleider Piet van der Velden bij een 'International Truck' het chassis verlengd zodat er dan een vrachtwagen met enkele as ontstond van negen meter lengte met een laadvermogen van negen ton. In de praktijk werd er wel twaalf ton opgeladen. Toen bleek dat de 'International Truck' benzinemotor een onbetaalbaar verbruik had werd deze vervangen door een GM-zescylinder-tweetact dieselmotor (oorspronkelijk voor schepen bestemd) met voor die tijd het enorme vermogen van 240PK.

Ook op deze vrachtwagen werd door de Graaf in Zevenhuizen een passende cabine gebouwd wat neerkwam op semi frontbesturing. De motor maakte een zwaar ronkend zeg maar brullend geluid. Dat was zo duidelijk herkenbaar dat als mijn vader 's avonds laat terugkeerde over de Rijksweg van zijn tweewekelijkse Drentse rit, mijn moeder zijn hapje ging klaarmaken, want pa zou binnen twintig minuten thuis komen. De vrachtwagen moest op het erf aan de Dorpsstraat worden gestald en met de fiets kwam pa dan over de Stationsstraat naar de molen, het "laagje" in naar huis.

Tussen Schinkel en Molenstraat stonden geen huizen en was er geen verbinding. Bebouwing begon pas in 1947 met de Jan Hoornstraat. Wij woonden vanaf mei 1942 in de Molenstraat op nummer 123 en toen kon je vanuit de woonkamer de Rijksweg zien en het daarover rijdende verkeer duidelijk waarnemen vanaf de Rokkeveen tot de gebouwen van Nutricia, vóór de uitbreiding met de groenteafdeling. Langs de afrit van de Rijksweg stond wel het omkleed- en schaftlokaal van Nutricia waar wij aan het einde van de oorlog enkele weken school hadden en oorlogsbrood te eten kregen.

Inzet oud militair materieel

Het overbodige oorlogsmateriaal werd door de Zoetermeerse bedrijven direct na de oorlog ingezet op de lange routes via de Rijksweg maar ook voor stadsbelevring. Brinkers Margarinefabrieken reed met een Mack truck, JAWICO met een door Piet van der Velden omgebouwde GM. Nic van der Burg reed met een Mack, Post en Huurman een Diamond dubbelasser en verder reden er vele Dodges, Fords en Chevrolets ter vervanging van het materiaal dat in de oorlog verloren gegaan was. Tijdens de oorlog reed mijn vader op de Amerikaanse Diamond-T met frontbesturing uit 1938. Daarin zat een benzinemotor en er werden in 1944 achter de cabine twee gasgeneratoren geplaatst waardoor toch kon worden gereden, ondanks het gebrek aan benzine. De Citosabussen hadden een aanhangertje met zo'n generator.

C. en A.J. Noordam had naast de Diamond T ook een Opel Blitz waarop Teun Vleggeert reed en het Gooi bediende. De laatste maand van de oorlog werd deze gevorderd door de B.S. (Binnenlandse Strijdkrachten) en het diepe rood van Noordam overgespoten met het vale grijs van de B.S. De gele letters C. & A.J. waren echter onder het grijs goed zichtbaar en als de wagen dan ook door de Dorpsstraat reed met manschappen van de B.S. erop riep ik luid : ‘dat is de wagen van ome Teun’.

De Diamond T was begin 1945 verstopt onder het stro bij boer Glijnis tegenover de Broekwegse brug aan de Vlamingstraat. Na de bevrijding werd de wagen twee weken later er onderuit gehaald en ik weet nog dat we juichten toen het rood weer zichtbaar werd.

Door het slechte onderhoud tijdens de oorlogsjaren, het gebruik van de gasgeneratoren, de hoge prijs van de benzine kon de eigenlijk nog jonge wagen niet meer worden opgeknapt en werd mijn vader dus chauffeur op de omgebouwde International truck met GM-diesel waarmee hij 1,2 miljoen kilometers heeft afgelegd waarvan vele beginnend bij de oprit aan de spoor kant van de Rijksweg en eindigend bij de afrit aan de kant van Nutricia.

In mei 1945 kwamen de Canadese soldaten bij Nutricia Zoetermeer binnen.

Fietsvakanties

Er zijn veel Zoetermeerders uit de tijd na de oorlog die bij vakantie of familiebezoek naar plaatsen langs de route Amersfoort, Zwolle, Assen hun fietsen en zichzelf onder het zeil van de vrachtwagen verborgen, gefaciliteerd door mijn vader, en zo een betaalbare verre familievakantie konden houden.

De bijrijder, een helper voor het op- en afladen van de boterkisten offerde zich meestal op om zijn stoel in de cabine aan oudere dames af te staan. Hij ging dan zelf met de jongeren de vijf uur durende rit onder het zeil meemaken. Er werd tijdens zo'n rit heel wat gepraat, gezongen en gelachen want iedereen was in vakantiestemming.

Zoetermeer in zicht

Nog even terugkomend op het artikel over de Rijksweg waarin de schoorsteen van Nutricia als herkenningspunt werd vermeld.

Komend vanaf Utrecht was het herkenningspunt niet de pijp van Nutricia maar de watertoren die vanaf het viaduct bij Zevenhuizen als baken aan de horizon de thuishaven Zoetermeer aankondigde. De Watertoren stond in het open veld en met een hoogte van bijna vijftig meter en enorme omvang was hij heel markant aanwezig totdat Zoetermeer ging groeien.

De geheimzinnige branden van 1931/1932

Gertjan Moers

Op woensdag 16 september 1931 ontstond op het erf van boerderij 'Bouwlust' van Arie van Straalen aan het begin van de Zegwaartseweg (nummer 7) brand in twee hooibergen die waren gevuld met erwten en tarwe. Het duurde drie dagen voordat de plaatselijke brandweer de brand had geblust. De politie stelde een onderzoek in, maar een oorzaak werd niet gevonden. Gelukkig voor Van Straalen was de schade gedekt door zijn verzekering. Dit was het begin van een periode waarbij in Zoetermeer, Zegwaart, Stompwijk, Berkel, Pijnacker en Bleiswijk meerdere branden werden gesticht. Deze zorgden voor onrust in de dorpen. Eventjes waren Zoetermeer en Zegwaart landelijk nieuws.

Boerderij 'Bouwlust' van Arie van Straalen, Zegwaartseweg 7. Hier vond op woensdag 16 september 1931 de eerste van een reeks brandstichtingen plaats (Foto Cor van Wieringen)

Brand kwam vaak voor

In Zoetermeer en Zegwaart stonden bij veel boerderijen hooibergen. Een hooiberg was een opslagplaats van hooi voor de wintermaanden. Als hooi echter vochtig is als het wordt opgeslagen zorgen grote gemeenschappen van micro-organismen ervoor dat de temperatuur in het hooi stijgt waardoor het hooi spontaan in brand kan vliegen. Dit is de zogenaamde hooibroei. Een ander brandgevaar vormden de vele rieten daken van de huizen en de boerderijen. Riet was een goedkoop en gemakkelijk verkrijgbaar dakmateriaal maar uiteraard erg brandgevoelig. Brandbestrijding was daarom een serieuze kwestie in Zoetermeer en Zegwaart. Beide dorpen hadden twee brandspuiten, dus vier in totaal. In Zoetermeer stond een spuihuis aan de Voorweg, bij nummer 151, en in Zegwaart was een spuihuis aan de Zegwaartseweg, bij nummer 72. Daarnaast was er in 1921 een gezamenlijk spuihuis aan de Leidsewallen gebouwd. Het brandweerpersoneel bestond alleen uit vrijwilligers. Uit een personeelslijst van de plaatselijke brandweer uit 1932 bleek wel hoeveel mensen bij de brandweer betrokken waren. Beide dorpen beschikten over twee brandmeesters, timmerman Piet Smits en café-eigenaar Jan van Diemen en één assistent brandmeester. Verder waren er één reparateur, negen spuitgereedmakers en tevens slangenverzorgers, drie wekkers en tevens slangenverzorgers, twee commandeurs slangleiders, twee pijpleiders en 18 slangleiders. Verder vier pompcommandeurs en drie ploegen met in totaal 50 pompers. Op de personeelslijst staan in totaal 90 brandweerlieden. En dat op een bevolking van ongeveer 4.000 inwoners!

De zoekgeraakte brandweerspuit

De brand van 16 september 1931 was vermoedelijk het begin van het werk van meerdere pyromanen. Op donderdag 8 oktober 1931 ontstond er namelijk opnieuw een grote brand. Deze keer aan de Rokkeveenseweg, op nummer 34 bij Willem van Reeuwijk. Twee schuren en drie hooibergen gingen in vlammen op. Zodra de brand was ontdekt werd de lokale brandweer gealarmeerd. Toen de brandweerlieden bij het spuihuisje aan de Leidsewallen aankwamen bleek dat de straat er voor was opgebroken en een grote stapel stenen opgestapeld lag tegen het spuihuisje. Nadat de stenen waren verwijderd konden de deuren van het huisje eindelijk worden opengemaakt. Tot grote verrassing van de brandgasten bleek het spuihuis leeg te zijn! Vermoedelijk was de brandspuit ergens anders ondergebracht met het oog op het opbreken van de weg. Na enig zoeken werd de brandspuit dan alsnog gevonden. Eenmaal bij de brand aangekomen bleek de sleutel van de brandkraan zoek te zijn. Toen ook deze was gevonden en de brandkraan werd opengedraaid, kwam er aanvankelijk alleen maar modder uit de brandspuit. Het gevolg was dat meer dan een uur na het uitbreken van de brand pas begonnen kon worden met het blussen.

Dit toch wat amateuristische optreden van de plaatselijke brandweer kon op hoon rekenen in de landelijke media. Zo iets kon uiteraard alleen maar in kleine plattelandsgemeenten zoals Zoetermeer en Zegwaart gebeuren. Mevrouw De Ranitz-Tak van Poortvliet, eigenaresse van drie hofsteden in Zoetermeer, maakte zich in een brief aan de burgemeester van Zoetermeer ernstig zorgen over de branden 'die aan kwaadwilligheid moeten worden geweten'. Ook riep zij op tot verbetering van de 'misstanden bij de brandweer'. Dit leidde tot betere instructies aan het brandweerpersoneel. Ook vanuit de hoek van de brandweer werd kritiek geleverd. Deze was echter gericht aan het publiek en de politie. De brand werd door de talloze nieuwsgierigen gezien als een attractie. Zij hielden geen afstand en als er bij de brandweelieden iets misging bij het blussen ging dat gepaard met vreugdekreten vanuit het publiek. Als iets was geblust probeerden baldadige jongeren de brand weer aan te wakkeren door stukken hout op de smeulende massa te gooien. De politie werd verweten geen afzetting neer te zetten en het publiek niet op afstand te houden. En blijkbaar stond één van de agenten onder het genot van een sigaar het vlammenspel in zich op te nemen. Over de oorzaak was Van Reeuwijk overtuigd: de brand was aangestoken. De

De brandspuit van Zoetermeer, daterende uit 1912, wordt nog steeds door de Brandweer Haaglanden gekoesterd (Foto W. Monshouwer, 2014)

geruchtenmachine in het dorp was inmiddels ook op stoom gekomen. De boeren werden zelf verdacht van brandstichting, zo werd gezegd, om het verzekeringsgeld op te strijken. De politie hield het op een achteloos weggegoorpen sigaret.

Opnieuw branden

Vijf weken later, 22 november 1931, was het opnieuw prijs. Weer brand! En wéér bij Van Straalen aan de Zegwaartseweg. De enig overgebleven hooiberg gevuld met hooi, tarwe en kanariezaad ging op een zondagavond in vlammen op. De heer Van Straalen deed opnieuw een beroep op zijn verzekeringsmaatschappij. Deze keerde weliswaar uit, maar wilde de verzekering van de heer Van Straalen niet langer voortzetten. Diezelfde nacht brak ook brand uit in de garage van Citosa aan de Stationsstraat. Drie bussen brandden hierbij uit. Deze brand leek veroorzaakt door een ongeluk. Een auto was na het gebruik in brand gevlogen. Hierna ging het gerucht dat in Berkel een paar hooischelven in brand stonden. Ook een hooiberg van A.P.L. van den Burg in Berkel was op zondag 3

De Boerderij van Van Reeuwijk, Rokkeveenseweg 34 omstreeks 1925. Bij de brand in de hooibergen, rechts van de boerderij, ging van alles mis bij het blussen.

januari in vlammen opgegaan en veertien dagen later was er brand ontdekt in de Katwijksche buurt. Boer Zegwaard zat rustig zijn koeien te melken toen hij ineens vlammen uit zijn hooiberg zag komen.

De brandklok werd op maandag 25 januari 1932 weer geluid. Opnieuw brand! Deze keer in Zoetermeer. Aan de Vlamingstraat stond een hooi- en korentas van Bernardus Brinkers in de brand. De brandweer was er tijdig bij zodat deze brand spoedig geblust werd. Op het moment van de brand was in Zoetermeer een gemeenteraadsvergadering gaande. Nadat de veldwachter meldde dat er brand was uitgebroken bij Brinkers werd de vergadering meteen geschorst. Wat opviel was dat de eerdere gedupeerde Van Straalen bij Brinkers steeds zoveel mogelijk hooi als wintervoorraad kon halen als nodig was. Dit werd door de brand bij Brinkers noodgedwongen stopgezet. Van Straalen was nu genoodzaakt om hooi te kopen. Hij had 10.000 kilo hooi gekocht van weduwe Belt in Stompwijk. Een dag later stond 's nachts de hooiberg van de Stompwijkse weduwe in brand! In een aantal brandstichtingen lijkt een patroon te zitten, waarbij er een verband lijkt te zijn met de eerste brand bij Van Straalen.

Boerderij "Werk en Hoop" aan de Bleiswijkse Hoefweg. Met de brand op deze boerderij op 29 januari 1932, begonnen de brandstichtingen in Bleiswijk (Coll. Oudheidkundige Vereniging en Museum Bleiswijk)

Branden in Bleiswijk

Niet alleen in Zoetermeer en Zegwaart, ook in Bleiswijk was in dezelfde periode een brandstichter actief. Hier begon de brand bij A. Vreugdenhil, boerderij 'Werk en Hoop', aan de Hoefweg vlak naast de latere afrit van de A12. Op vrijdag 29 januari 1932 ontstond brand waarbij twee bergen met hooi en koren afbrandden. En slechts twee dagen later, op zondag 31 januari, ontstond er opnieuw brand in Bleiswijk. Deze keer op het erf van boerderij '8 is meer dan duizend' van weduwe Corst. Noordam, ook aan de Hoefweg.

Op dat moment liep juist de boerenarbeider het erf op. Een fietser verliet het erf met de mededeling dat hij de bewoners had gewekt en dat hij de brandspuit ging halen. Tot verbazing van de arbeider fietste hij alleen de verkeerde kant op. De brand werd snel geblust en van de fietser werd niets meer vernomen.

Brand bij Kneppers in Zegwaart

Het ging vervolgens snel. Weer een dag later, maandag 1 februari 1932, ontstond er opnieuw hooibrand. Nu weer in Zegwaart, op het erf van boerderij 'Elke morgen nieuwe zorgen' van Jan Kneppers aan de Rokkeveenseweg, nummer 56. Voordat de brandweer arriveerde hielpen acht personen vrijwillig mee

om te voorkomen dat een tweede hooiberg, gevuld met landbouwproducten, ook in vlammen zou opgaan. Dit was voor de heer A.J. Bos achteraf aanleiding om hen te bedanken. Na een toespraak van Bos in het Zoetermeerse gemeentehuis

Willem van Reeuwijk,
Rokkeveenseweg 34, met zijn
varkens (Foto N. Nieuwenhuijsen,
ca. 1950)

kregen de vrijwilligers een beloning. Dat er sprake was van een brandstichter was voor velen inmiddels wel duidelijk. Op sommige hofsteden werd 's nachts al gewaakt, zo gingen de verhalen. Woensdag 10 februari was het weer raak in Bleiswijk. Deze keer was er brand bij de zonen van Kneppers aan de Hoefweg in Bleiswijk. Drie hooibergen, een koe en enkele kalkoenen waren de prooi van de vlammen. Maar niet alleen bij Vreugdenhil en Kneppers was er brand want in maart 1932 werd bij boerderij 'Weltevreden' van de familie Oosterlaan (twee hooibergen) aan de Bleiswijkse Hoefweg brand gesticht. Zo ook in juni 1932 bij boerderij 'Hoop vleit de Landman' van Biemond aan de Hoekeindseweg in Bleiswijk en in september 1932 ontstond in Bleiswijk brand bij Rodenburg en Lindhout, beiden aan de Hoefweg. De angst was groot bij de inwoners. Vreugdenhil werd geïnterviewd door dagblad 'Het Volk': "De mensen in Bleiswijk gaan niet meer gerust slapen. Zij verwachten meer branden".

Beloning uitgelooft

Het nieuws van de branden haalde meerdere keren de landelijke pers en zelfs in de kranten van Nederlands-Indië (de Sumatra Post en het Soerabajasch Handelsblad) verschenen berichten. Wie is de brandstichter? Deze vraag hield iedereen bezig. In Zoetermeer en Zegwaart werd een beloning van f 750,- uitgelooft voor degene die inlichtingen kon geven die kon leiden tot de veroordeling van de dader(s). Ook de gemeente Bleiswijk loofde f 500,- uit voor degene die aanwijzingen kon

Wim van Dorp als vrijwillig brandweerman in actie in de jaren (19)50 (Coll. G. van Dorp)

verschaffen over de dader(s). Of er een verband was tussen de branden in Zoetermeer en Zegwaart en Bleiswijk was onduidelijk. In Zegwaart en Zoetermeer deden de geruchten de ronde dat de branden bij Van Straalen een wraakactie betroffen van een boerenknecht die was weggestuurd. Op de hoek van de Dorpsstraat en de Stationsstraat stond een brievenbus. Op 24 maart 1932 stond deze plots in brand. Het was de plaatselijke politie deze keer gelukt om de dader aan te houden. Het was de 19-jarige plaatsgenoot Louis O. Hij bekende later ook de brand bij Brinkers te hebben gesticht.

Boerderij van Vreugdenhil in Bleiswijk afgebrand

De branden werden echt groot nieuws toen ‘Grijpestijn’, de boerderij van J. Vreugdenhil aan de Hoekeindseweg in Bleiswijk, in september 1932 geheel afbrandde. Naast de boerderij stond een hooiberg en daarnaast stond de woning van M. Vreugdenhil, wethouder van Bleiswijk. Nadat de drie hooibergen in brand stonden sloeg de brand over op het rieten dak van de boerderij. Toen ging het snel. De boerderij ging in vlammen op. Ook de schuur achter de woning van wethouder Vreugdenhil brandde uit. Dit was de achtste aangestoken brand in Bleiswijk. De gemeenteveldwachter stond machteloos en op last van de procureur-generaal werden twee rijksveldwachters in Bleiswijk gestationeerd, met als doel het mysterie rondom de brandstichtingen op te lossen.

Eind september 1932 kregen de rijksveldwachters een verdachte in beeld. Het was de 31-jarige landarbeider A. van D. uit Herpen die in Bleiswijk woonde. Hij werd beschuldigd van zowel de laatste brand bij Vreugdenhil als twee andere branden in Bleiswijk. Van D. heeft altijd verklaard onschuldig te zijn. Volgens een getuige-deskundige was Van D. erfelijk belast en had hij in een pathologische roes gehandeld omdat zijn vader gebruik maakte van sterke drank, alhoewel hij geen alcoholist was. De president van de rechtbank merkte snerend op dat er in Nederland dan heel wat ‘erfelijk belasten’ moesten rondlopen. Er was ook meer (beter) bewijs. Twaalf getuigen en het bewijsmateriaal spraken niet in het voordeel van Van D. Hij werd uiteindelijk in hoger beroep tot vier jaar gevangenisstraf veroordeeld voor de brandstichting bij Vreugdenhil, Rodenburg en Lindhout in Bleiswijk.

Wie was of wie waren de daders?

In slechts één jaar tijd, van september 1931 tot september 1932 waren er zes aangestoken branden in Zegwaart en Zoetermeer, acht branden in Bleiswijk, één in Stompwijk, één in Berkel en één aan de Katwijkerlaan. Dat zijn zeventien branden.

Er lijkt een patroon te zitten in enkele brandstichtingen. De branden bij Van Straalen (twee keer), Brinkers en weduwe Belt lijken met elkaar verband te houden. Dat kan niet gezegd worden van de branden bij Van Reeuwijk, Kneppers, Zegwaard in de Katwijkse buurt en Van den Burg in Berkel. Het lijkt alsof er meer pyromanen gelijktijdig in de regio actief waren. Van de acht branden in Bleiswijk waren er zes aan de Hoefweg, aan de grens met Zegwaard. Louis O. heeft bekend twee branden in Zoetermeer en Zegwaard te hebben

Boerderij "Elke morgen nieuwe zorgen" van Jan Kneppers, Rokkeveenseweg 56 in de jaren (19)30.

veroorzaakt. Landarbeider Van D. werd veroordeeld voor drie branden in Bleiswijk. Wie was of wie waren dan verantwoordelijk voor de overige twaalf branden in de regio? Had Louis O. meer op zijn geweten dan hij heeft bekend? Of was het alleen maar jeugdige baldadigheid? Louis O. heeft bekend de brand bij Brinkers te hebben veroorzaakt. Dat is op zich vreemd want dat doorbreekt het patroon met sommige andere branden. En waarom zou een brandstichter die meerdere hooibranden op zijn geweten heeft vervolgens een brievenbus aansteken? Moest er misschien wel een zondebok gezocht worden voor de brandstichting bij de invloedrijke Brinkers? En werd O. hiervan de dupe? En hoe zit het met Van D.? Was hij de brandstichter die actief was aan de Hoefweg, aan het einde van de Bleiswijkseweg/Zoetermeerselaan? Was hij ook verantwoordelijk voor de branden in Zegwaard en Zoetermeer? Als hij met de fiets vanaf de Hoefweg over de Bleiswijkseweg in de richting van Zegwaard was gegaan, kwam hij aan bij de kruising met de Zegwaardseweg en de Rokkeveenseweg. Als hij rechtsaf ging, de Zegwaardseweg op, was de eerste

boerderij die hij tegenkwam de boerderij van Van Straalen. Hier ontstond de eerste brand. En als hij op de kruising linksaf ging, de Rokkeveenseweg op, kwam hij als eerste boerderij die van Van Reeuwijk tegen. Daar ontstond de tweede brand. Of klopten de geruchten in het dorp? En was een wraakzuchtige knecht van Van Straalen schuldig aan de brandstichtingen en kopieerden Louis O. en A. van D. alleen maar het gedrag van deze dader? Maar wat is dan het verband met de branden bij Van Reeuwijk, Kneppers, Zegwaard in de Katwijkse buurt en Van den Burg in Berkel?

In juli 1932 ontstond er nog één hooibergbrand in Zoetermeer, bij boerderij 'Hoop doet leven' van weduwe Ot Vollebregt aan de Rokkeveenseweg (nummer 62). Was het hooibroei of brandstichting? Hierna bleef het gelukkig lange tijd stil. In augustus 1936 brak er brand uit in de grote boerderij 'Eensgezindheid' van Kahn, bewoond door Hartman, Voorweg 54 en in september 1938 brandden twee hooibergen uit bij de boerderij 'De Verwachting' van Rien Bos Antzn aan de Voorweg (nummer 115). De brandstichtingen leken gestopt. Was/waren de brandstichter(s) opgepakt of was zijn/hun doel bereikt? Hoe dan ook, de vele branden blijven tot op de dag van vandaag een mysterie.

Het brandspuithuis aan de Leidsewallen, gebouwd in 1921 (Coll. M. Hoogendoorn)

Bronnen:

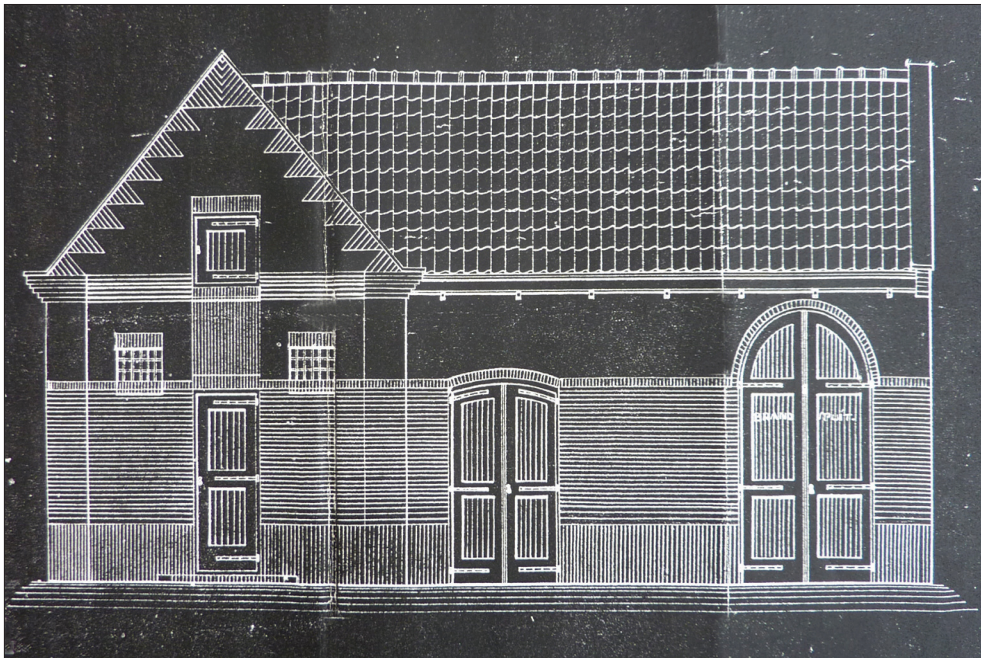
Oudheidkundige Vereniging en Museum Bleiswijk (OMVB), met name dhr. Nico Heitman

www.delpher.nl

www.leiden.courant.nu

www.geschiedenisbrandweerzoetermeer.nl

Het brandspuithuis aan de Leidsewallen, gebouwd in 1921 (Coll. M. Hoogendoorn)

100 jaar Nicolaaskerk op schrift

De katholieke kerk aan de Dorpsstraat 24 was in 1914 veel te krap geworden. Er konden maar 400 gelovigen een plekje vinden. De nieuwe pastoor W.J. van Turnhout liet er geen gras over groeien en ging vol voor een kerk met 850 zitplaatsen. Op hetzelfde krappe stukje tussen de woonhuizen. Het kerkbestuur ging op zoek naar geld, de pastoor overlegde met de Amsterdamse architect Jan Stuyt. Na een reeks voorstellen en tekeningen kwam een forse kerk tevoorschijn, waarvoor wel een deel van de tuin en het kerkhof moest worden opgeofferd. Een Tilburgse aannemer kreeg de opdracht tot de bouw voor fl. 67.500. In 1914 begon de bouw maar de Eerste Wereldoorlog gooide roet in het eten. Veel mannen werden onder de wapenen geroepen, de loopgravenoorlog verhinderde de aanvoer van de benodigde Belgische stenen en alle materiaal werd veel duurder. Vanaf oktober lag de bouw stil en het werk kon pas weer in februari 1915 worden hervat. Negen maanden later mocht de nieuwe Nicolaaskerk in gebruik worden genomen, 15 mei 1916 vond de consecratie plaats door de bisschop van Haarlem. In de jaren die volgden werd de kerk van binnen verfraaid met altaren, biechtstoelen en schilderijen door Frans Loots.

Nu 100 jaar later is een boek geschreven over de Nicolaaskerk. Het bevat hoofdstukken over de architect Jan Stuyt, de bouw van de kerk, het interieur en de ontwikkeling van de parochie. Het circa 100 pagina's tellende boek bevat minimaal evenveel illustraties en kost Euro 8,50 .

Het is te verkrijgen op het Parochiebureau, Dorpsstraat 24, 't Oude Huis aan de Dorpsstraat 7 (Stadsmuseum en Historisch Genootschap Oud Soetermeer) en via de website oudsoetermeer.nl/publicaties.

De Nicolaaskerk op een
ansichtkaart uit ca. 1920
(Uitg. G.P. Roos en Zn.)

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

Eerste Stationsstr. 48, tel. (079) 316 37 31

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Van der Slik

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

**Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl**

**Kopij voor 't Seghen Waert 3 graag
voor vrijdag 15 juli inleveren.**

Van de voorzitter

De Algemene Ledenvergadering heeft het bestuur in april toestemming gegeven voort te gaan op de weg, die het bewandelt. Dat betekent, dat we doorgaan met de poging om het pand Dorpsstraat 132 te verwerven. Daar zijn we optimistisch over, maar we hebben nog niet alle hobbels in de weg genomen. De investeringssubsidie van de gemeente en de gemeentegarantie zijn net rond, de hypotheek nog niet. (30 mei, Red.). Komende week wordt een cruciale week.

De actie onder onze leden om een fors bedrag bij elkaar te krijgen is bijzonder goed geslaagd. Ik wil die leden die onze vereniging zo genereus hebben gesteund op deze plaats bedanken voor hun gift. Samen met het gespaarde bedrag op onze balans voor een nieuwe huisvesting, kunnen we nu maar liefst Euro 125.000,- bijdragen. Een prachtig resultaat!.Denk niet, dat we ons doel nu bereikt hebben. Het verbouwen en inrichten van het pand kost ook het een en ander. Uw bijdrage kunnen we zeker gebruiken.

Maar Oud Soetermeer doet meer dan zich druk maken om de huisvesting. We bereiden ons voor op de viering van 400 jaar Meerpolder. De CHE bereidt zich voor op de Monumentendag, want die organiseren wij dit jaar. Het HGOS had een kraam bij de boerderij van de familie Van den Berg tijdens de Polderdag op 5 mei, een fietstocht met wel 1000 deelnemende fietsers. Een prachtige dag in meerdere opzichten. Zaterdag 21 mei presenteerde de vereniging zich tijdens de Oldtimerdag in het pand Dorpsstraat 132. Velen hebben kunnen zien hoe het er daar nu uit ziet, voordat we het pand afstemmen op ons verenigingsleven.

Ik wens u een prachtige zomer!
Bert van Eken

Verslag Algemene Ledenvergadering HGOS van 13 april 2016

Volgens getekende presentielijst zijn 7 bestuursleden, 45 leden en 1 niet-lid aanwezig in 't Centrum aan de Frans Halsstraat op de voorjaars Algemene Ledenvergadering.

1. Opening

De voorzitter opent rond 20.00 uur de vergadering en heet iedereen welkom. Hij staat stil bij het overlijden van het lid M. Henneken. De heer Henneken heeft als vrijwilliger zeer veel betekend voor HGOS gedurende vele jaren, met name in de Filmgroep.

2. Vaststellen agenda

Er worden geen wijzigingen van de agenda voorgesteld. Bij agendapunt 11 zal een schriftelijke stemming plaatsvinden. De stemcommissie zal worden gevormd door mevrouw Wiegerinck en de heren Boonekamp en Reitsma.

3. Mededelingen en ingekomen stukken

Berichten van verhindering: mevr. G Westerman, de heren J. Stoutjesdijk, T. Kant, IJ. Feeke, K. van Luijpen, J. van Es, A. Kerstens en B. Slootweg, mevr. I. Visser, de heren R. Visser, M. van Veen, J. van der Velde, mevr. P. Slootweg.

4. Verslag Algemene Ledenvergadering 12 oktober 2015

Na een opmerking over de aanwezige leden, er waren meer leden aanwezig dan volgens de getekende presentielijst, wordt het verslag goedgekeurd.

5. Jaarverslag 2015

Het jaarverslag 2015 wordt zonder discussie en vragen goedgekeurd.

6. Jaarrekening 2015, verantwoording en verslag kascontrolecommissie

De jaarrekening 2015 wordt zonder discussie en vragen goedgekeurd en vastgesteld. De kascontrolecommissie, bestaande uit de heren Grootveld en Vermeulen, rapporteert dat de financiële administratie en de hierop aansluitende rekening en verantwoording van de penningmeester is gecontroleerd en in orde is bevonden. De balans per 31 december 2015 geeft een juist en volledig inzicht in de grootte en samenstelling van het vermogen van de vereniging. De aanbevelingen uit de controle van vorig jaar zijn door het bestuur opgevolgd.

De kascontrolecommissie adviseert de leden de penningmeester en het gehele bestuur te dechargeren. De vergadering gaat akkoord.

7. Jaarplan 2017 en Meerjaren Beleidsplan 2015 – 2018

Het jaarplan 2017 is gebaseerd op een ongewijzigde situatie met betrekking tot huisvesting. Als er later in dit jaar of in 2017 aanleiding is om het plan te wijzigen zal dit gebeuren.

Bij de behandeling van het Meerjaren Beleidsplan 2015-2018 wordt de vraag gesteld of het beleidsvoornemen een schoolklas driemaal per jaar informatie te geven niet weinig is. De voorzitter antwoordt dat de scholen zeer terughoudend zijn om dergelijke uitnodigingen te honoreren. Minimaal drie maal per jaar is al een uitdaging. Het bestuur heeft in voorbereiding een meerjaren begroting 2017 – 2027, dit is nodig voor de aanvraag van subsidies bij de Gemeente Zoetermeer. De realiteitswaarde van een dergelijke begroting wordt door sommige leden betwijfeld.

Het Jaarplan 2017 en het Meerjaren Beleidsplan 2015-2018 worden goedgekeurd en vastgesteld.

8. Begroting 2017

Naar aanleiding van de vraag van een lid of we deze “onzekere” begroting niet ter informatie kunnen behandelen en later als de gegevens over de huisvesting beter bekend zijn een realistische begroting aan de leden voor te leggen antwoordt de voorzitter dat dit niet kan omdat alle instanties (Gemeente, subsidiefondsen, banken etc.) een door de Algemene Ledenvergadering goedgekeurde begroting willen hebben. Als er later in dit jaar of in 2017 aanleiding is om de begroting te wijzigen zal dit gebeuren. De begroting 2017 wordt zonder verdere discussie en vragen goedgekeurd en vastgesteld.

9. Verkiezing lid kascontrole commissie

De heer R. Grootveld heeft twee jaar de kascontrole verzorgd en is nu aftredend. Hij wordt bedankt voor de werkzaamheden hiervoor. Voor de komende twee jaar wordt benoemd de heer E. Oskam.

10. Bezetting bestuur

Door de werkgroep Redactie wordt voorgedragen als lid van het Bestuur mevrouw J. de Kler. De vergadering heeft geen bezwaar zodat zij is benoemd tot bestuurslid.

11. Huisvesting

De leden hebben bij de uitnodiging voor de vergadering een uitgebreide toelichting ontvangen op het voorstel het pand Dorpsstraat 132 te kopen.

In de vergadering wordt het voorstel in detail toegelicht. De voorzitter staat stil bij de aanleiding van het voorstel om tot aankoop van een pand over te gaan.

Gemeente Zoetermeer wil medio 2017 't Oude Huis verkopen, het Stads-
museum verhuist naar het gerenoveerde Stadhuis en voor het HGOS zijn en-
kele kamers beschikbaar op de 3e verdieping van het Stadhuis. Voor het be-
stuur is dit geen optie, een pand in het oude Dorp en dan nog het liefst in de
Dorpsstraat heeft de voorkeur.

Op basis van een aantal criteria (zelfstandigheid, goede bereikbaarheid, goede
zichtbaarheid, in historisch Zoetermeer, financieel haalbaar, ca. 150 m2 en
ruimte voor werkgroepen, ICT en opslag) is gezocht naar een pand in de Dorps-
straat, in de eerste plaats naar huurpanden. Toen bleek dat de huurprijzen te
hoog zijn voor het budget is een plan ontwikkeld om te kopen. Het pand Dorps-
straat 132 komt het dichtste bij de vastgestelde criteria.

Na onderhandeling door een hiervoor gevraagde makelaar is de koopprijs Euro
275.000,— met kosten koper, Euro 302.500,— vrij op naam.

De dekking van dit bedrag is als volgt:

Investeringssubsidie Gemeente Zoetermeer (wij voldoen aan de voorwaarden)
Euro 75.000,—

Investering HGOS uit eigen middelen Euro 50.000,—

Hypotheek, lineair 20 jaar, rente en aflossing te betalen uit contributie, etc.
Euro 100.000,—

Crowdfunding, al toegezegd een bedrag van (schenking en lening) Euro
77.500,—

Om de renteloze leningen in 10 jaar te kunnen terugbetalen is het nodig de
contributie voor hoofdeden met ingang van 2017 te verhogen van Euro 15,00
naar Euro 18,00.

Er heeft een bouwkundig onderzoek plaatsgevonden. Op basis van dit onder-
zoek zal een bedrag van ongeveer Euro 50.000,— nodig zijn voor aanpassin-
gen. Dit bedrag zal worden gezocht in subsidies van o.a. Fonds 1818, eigen
middelen en verdere crowdfunding.

Om kosten te besparen is veel zelfwerkzaamheid van leden nodig.

Omdat het voorstel veel facetten kent en alle facetten verweven zijn met elkaar
wordt een oordeel gevraagd over het totale pakket.

Samengevat:

Hypotheek van Euro 100.000,—, investering uit eigen middelen van Euro
50.000,— en uit crowdfunding verworven Euro 77.500,—, aanvraag investe-
ringssubsidie bij Gemeente Zoetermeer van Euro 75.000,—, aanvraag
Gemeentegarantie voor de hypotheek, verhoging contributie.

Hiernaast zal aan allen inzet worden gevraagd bij verbouwing, inrichting en
beheer. Na beantwoording van een aantal vragen kan worden overgegaan tot
stemming van het voorstel. Er vindt een schriftelijke stemming plaats over de
vraag “gaat de Algemene Leden Vergadering akkoord met het voorstel van het
bestuur om Dorpsstraat 132 te kopen?”

Totaal wordt door 59 leden een stembrief ingeleverd. Er zijn 52 leden aanwezig, 2 leden hebben schriftelijk hun stem uitgebracht en 5 leden hebben een volmacht gegeven aan een aanwezig lid. Voor schriftelijke stemming en stemmen bij volmacht is tevoren een procedure op de website geplaatst. De uitslag van de stemming is: voor stemmen 57 leden en tegen 2 leden, zodat het voorstel wordt aangenomen.

12. Rondvraag

In de rondvraag wordt nog een enkele positieve opmerking gemaakt over het aangenomen voorstel tot aankoop van het pand Dorpsstraat 132. Ook wordt een oproep gedaan door een lid zoveel mogelijk vrijwilligers aan te melden voor zelfwerkzaamheid.

13. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering met dank aan de aanwezigen voor de inbreng en discussie. Verder dankt hij de leden voor het vertrouwen in het bestuur de aankoop van het pand Dorpsstraat 132 verder af te wikkelen.

Gezien het tijdstip worden er geen films meer vertoond.

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr S. Aydi, Zoetermeer	Dhr F. Rijkaart, Zoetermeer
Dhr P. Boers, Zoetermeer	Mw C.W. Rijkaart-van Ewijk, Zoetermeer
Mw A. Buurman-Roos, Boskoop	Dhr J.J. Stout, Zoetermeer
Dhr J.A. van Haaren, Veenendaal	Dhr J. Vaandrager, Leidschendam
Dhr P.Y. Hut, Zoetermeer	Dhr B.P.M. Verbeek, Zoetermeer
Dhr L.C.J. Koot, Leiderdorp	Dhr G. Vis, Delft
Dhr D. Lagemaat, Zoetermeer	Dhr H.J.J. Vonk, Den Haag

Wilt u zich aanmelden als nieuw lid, dan kan dat als volgt:

- via de website: www.oudsoetermeer.nl
- met een e-mailbericht aan info@oudsoetermeer.nl
- met een briefje aan het Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB Zoetermeer.

Geeft u daarin naast uw naam, adres en geboortedatum aan of u zich opgeeft als lid, als jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Bijzondere aanwinst

Dat Zoetermeer een rol heeft gespeeld bij het ontzet van Leiden in 1574 mag bekend worden verondersteld. Over de gebeurtenissen in die tijd zijn vele verhalen en onlangs nog een boek geschreven en aardig wat afbeeldingen bekend. Bijzonder is dat het gegeven ook in de 18e eeuw al de aandacht van de geschiedschrijvers trok. P.C. Hooft liet in zijn *Nederlandsche Historiën* in 1703 een grote prent opnemen van het gebied tussen Zoetermeer en Leiden, waarop de schermutselingen uit 1574 worden afgebeeld. De prent is niet onbekend maar originele exemplaren zijn zeldzaam. Een zeer fraai exemplaar van deze aan Coenraet Decker toegeschreven gravure is onlangs aan het Historisch

Reinier Laman Trip met de gravure

Genootschap geschonken door de heer R. Laman Trip. Verworven uit familiebezit, heeft de prent jarenlang op zijn werkkamer gehangen maar wegens verhuizing besloot hij deze te schenken aan onze vereniging. Het is een prachtige aanvulling voor onze collectie!

Monumentensubsidie terug van weggeweest

Onlangs hebben alle eigenaren van rijks- en gemeentelijke monumenten, alsmede van beeldbepalende panden, een brief met positief nieuws ontvangen. De gemeenteraad van Zoetermeer heeft namelijk besloten om weer subsidie voor het onderhoud te gaan geven. Per jaar is een bedrag van Euro 75.000 beschikbaar. Per monument geldt een subsidie van 50% van de onderhoudskosten, met een maximum van Euro 5.000. Het gaat dan om werk aan daken, goten en gevels en voor beeldbepalende panden alleen de voorzijde. Dit is goed nieuws voor de eigenaren van de meer dan 130 monumenten in onze stad. Zoetermeer kent vele monumenten en beeldbepalende panden. De laatste zijn ook te vinden bij de 'nieuwbouw' van na 1967. Architecten kijken tegenwoordig zelfs met bewondering naar de lijnen van de galerijflats. Nieuwsgierig? Lees verder op www.zoetermeer.nl/erfgoed.

Activiteiten

Voor alle activiteiten kunt u zich opgeven bij mevrouw F. Brandhorst, telefoon 079-351 70 47, of via activiteitencommissie@oudsoetermeer.nl. De activiteiten treft u ook aan op www.oudsoetermeer.nl

Woensdag 10 augustus 2016

Schatgraven voor de jeugd op het terrein van de speelboerderij Het Buitenbeest aan het Belvédérebos. Onder toezicht van o.a. een vrijwillige archeoloog kan de jeugd schatgraven. Verzamelen vanaf 10.00 uur. Aanvang 10.15 uur. Toegang gratis.

Zaterdag 10 september

Open Monumentendag. Thema iconen en symbolen. Nadere informatie volgt in de media.

Zaterdag 17 september 2016

Bustocht naar Muiden of Leerdam.

Verzamelen vanaf 8.00 uur en vertrek vanuit de Marijkestraat om 8.30 uur. Onderweg stoppen we bij een restaurant voor een kopje koffie/thee met een appelpunt. Daarna rijden we door naar de plaats van bestemming. We verwachten tussen 17.00 en 18.00 uur terug te zijn in Zoetermeer. Nadere informatie, o.a. over de kosten treft u binnenkort aan op de website www.oudsoetermeer.nl en in 't Seghen Waert nummer 3 van augustus.

Deelname aan de werkgroep “Ruimtelijke Visie Zegwaartseweg”.

Karen Kranen

Een van de activiteiten van de CHE leden in 2015 was het deelnemen aan de werkgroep(en) over de visie op de oude linten in Zoetermeer. Deze linten zijn de oude wegen van Zoetermeer waar al honderden jaren gewoond en gewerkt wordt. De Ruimtelijke Visie, kortweg visie, op de Voorweg is gereed en wordt begin 2016 vastgesteld door de gemeenteraad. De Visie Zegwaartseweg volgt hierna.

De aanleiding om een mening te vormen over de linten ontstond door bouwplannen van de gemeente en een projectontwikkelaar aan de Voorweg. Vanuit de gemeenschap kwamen steeds meer bezwaren tegen dit plan. Omdat de linten oude wegen zijn met een rijke bouw-, bewonings- en gebruiksgeschiedenis is de CHE hier bij betrokken geraakt. In navolging van de Visie Voorweg heeft de gemeente een aantal bijeenkomsten georganiseerd om draagvlak te krijgen

bij het vaststellen van de Visie Zegwaartseweg. In de (6e concept) visie van december 2015 staat iets over het doel van het document: De visie voor de Zegwaartseweg heeft als voornaamste doel een gezamenlijke ambitie voor de Zegwaartseweg op te stellen, die breed gedragen wordt door bewoners, ondernemers, belanghebbenden en de gemeente. De visie brengt de kwaliteiten van de Zegwaartseweg in beeld. Voor toekomstige ontwikkelingen moet rekening worden gehouden met deze kwaliteiten, zodat deze kunnen worden behouden en versterkt.

Het schrijven van een visie is niet nieuw en er zijn diverse voorbeelden van gemeentelijke visies op linten te vinden op internet. Daarbij kan een gemeente op allerlei manieren overleggen met bewoners. In het kader van de landelijke en lokale regelgeving over samenspraak (samenspraak verordening) is het overleg nu in een specifieke vorm gegoten. Voor de Zegwaartseweg houdt dit in dat er een informatieve website gemaakt is: http://www.zoetermeer.nl/inwoners/ruimtelijke-ontwikkeling_46734/item/visie-zegwaartseweg_79289.html

Er zijn informatie avonden geweest voor alle belangstellenden in het stadhuis. Vervolgens is er een werkgroep gevormd uit de groep belanghebbenden die zich hiervoor hadden aangemeld. Het is steeds mogelijk geweest voor Zoetermeerse burgers om kritische opmerkingen te maken tijdens het proces. Alle verslagen van de bijeenkomsten en concepten staan op de gemeentelijke website. Uiteindelijk wordt de visie voorgelegd aan de gemeenteraad en via een raadsbesluit vastgesteld.

De resultaten van de algemene informatieavond in het stadhuis staan in de bijlage van de visie. De door de gemeente gevormde werkgroep bestond uit deelnemers met een binding met de Zegwaartseweg, een mix van bedrijven en/of bewoners, ontwikkelaars en /of vertegenwoordigers van voormalige bewoners, bewoners en (non profit) belangenorganisaties.

De werkgroep is in mei 2015 gestart en heeft gesproken over wat wel en niet onder de visie valt. Projecten met bestaande bouwrechten en regelingen vanuit de overheid kunnen de Visie negeren (zie hoofdstuk werking van de visie in het visie document). Hier valt helaas weinig aan te doen heb ik begrepen. Er kan hoogstens bijgestuurd worden via het beeldkwaliteitenplan of bestemmingsplannen als deze op tijd klaar zijn.

Soms kan de welstandscommissie vooruitlopen op de visie. Met name de hoofdstukken over kwaliteiten en beleid in de visie zijn uitgebreid besproken in de werkgroep.

Verder is naar voren gekomen dat de al bestaande informatie uit voorgaande onderzoeken en rapporten sinds 2000 vrij beperkt is meegenomen in de ontwikkeling van nieuwbouw. Deze stukken waarin de kwaliteiten al eerder gemeld zijn hebben geen juridische status waardoor er weinig aandacht voor is geweest.